

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม โดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิเคราะห์จากผลการวิจัยในบทที่ 3 และการสังเกตกระแสกลุ่มของผู้วิจัย (ภาคผนวก ค.)

ผลการวิจัยในตารางที่ 1 แสดงคะแนนดิบที่ได้จากการตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองแต่ละคน ก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง ได้คะแนนจากการตอบแบบสำรวจเพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนที่วัดก่อนการทดลอง โดยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 20-53 คะแนน เฉลี่ยทั้งกลุ่มได้คะแนนเพิ่มขึ้น 38.7 คะแนน และจากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองและการทดสอบค่าที่ (t-test) ปรากฏว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองได้คะแนนจากแบบสำรวจทั้ง 4 ด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งแสดงว่าผลการวิจัยในตารางที่ 1 และ 2 สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงมีคะแนน จากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงกว่าคะแนนที่วัดก่อนเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ส่วนตารางที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่า คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนก่อนการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อทำการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง และให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบแบบสำรวจหลังการทดลอง และนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที่ (t-test) ในตารางที่ 4 ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองได้คะแนนจากการตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนทั้ง 4 ด้าน ($\bar{x}_1 = 336.5$) สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ($\bar{x}_2 = 296.5$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 เป็นการสนับสนุนสมมุติฐานข้อ 2 ของผู้วิจัย

คือ นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง มีคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของไลท์และอเล็กซาคอส (Light and Alexakos, 1970 : 450-451) ที่พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มและรายบุคคลได้รับการประเมินนิสัยในการเรียนจากครูสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และงานวิจัยของวีระวัฒน์ พูลทวี (วีระวัฒน์ พูลทวี, 2523 : 42) ซึ่งพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มได้คะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นประกอบกับโครงสร้างการวิจัยอาจสรุปได้ว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง ซึ่งเน้นที่การช่วยเหลือบุคคลให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการควบคุมการรับรู้ของเขา ต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดโดยโลกภายในของเขา โดยเฉพาะนักเรียนที่มีนิสัยและทัศนคติในการเรียนที่ไม่ดีซึ่งมักจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำด้วยนั้น เขากำหนดการรับรู้ต่อตนเองในฐานะบุคคลผู้ล้มเหลว ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน "ง่วง" "ขี้เกียจ" "ไม่เอาไหน" และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องถึงการรับรู้ว่าเขาไม่สามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ ผู้วิจัยพบว่าบรรยากาศของกลุ่มและท่าทีของผู้นำกลุ่มที่เชื่อมั่นในตัวนักเรียนว่าพวกเขาสามารถประสบความสำเร็จได้ถ้าหากพวกเขามีความพยายาม ทำให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อตนเอง และยินยอมที่จะแก้ไขปัญหาทางการเรียนของเขา และจากการช่วยเหลือของผู้นำกลุ่มทำให้นักเรียนได้พิจารณาพฤติกรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการประเมินผลที่ตามมาของพฤติกรรมนั้น วางแผนการกำหนดพฤติกรรมใหม่ด้วยความร่วมมือยินยอมของนักเรียน รวมทั้งการที่ผู้นำกลุ่มไม่ยอมรับข้อแก้ตัว ไม่ใช้การลงโทษและไม่ล้มเลิกความตั้งใจทำให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่แสดงออกถึงนิสัยและทัศนคติในการเรียนที่ดีได้

สำหรับการเปลี่ยนแปลงนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนนั้น วิเคราะห์ได้จากผลการวิจัยในบทที่ 3 ประกอบกับการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะผู้นำกลุ่ม พบว่านักเรียนได้แสดงพฤติกรรมใหม่ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในบทที่ 3 อย่างเด่นชัด ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวกับนิสัยในการเรียนในด้านการศึกษาหลีกเลี่ยงการผลัดเวลาซึ่งนักเรียนมักจะมีข้ออ้างและเหตุผลที่ไม่สามารถทำงานเสร็จทันตามกำหนด ไม่มีเวลาอ่านหนังสือและเตรียมตัวสอบ ฯลฯ ผู้นำกลุ่มได้เสนอให้นักเรียนทำบันทึกการใช้เวลา

(ภาคผนวก ง.) เพื่อช่วยเขาในการประเมินพฤติกรรมของตนเองว่าใช้เวลาเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมเพียงใดและผลที่ตามมาช่วยให้เขาได้รับสิ่งที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งแกลซเซอร์และซูนิน (Glasser and Zunin, 1979 : 299-300) ได้อธิบายเกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมว่า บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้พฤติกรรมใหม่และพัฒนาเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จได้ ตราบใดที่เขาไม่รู้ว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ การช่วยนักเรียนประเมินตนเองโดยการทำบันทึกการใช้เวลานี้ทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าเขาควรจะเปลี่ยนแปลงนิสัยในการใช้เวลาอย่างไร โดยผู้นำกลุ่มได้ช่วยเหลือเขาในการวางแผนที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละคน ดังตัวอย่างเช่น กิดาซึ่งมักอ้างว่า "...ง่วงนอน อ่านหนังสือที่ไรก็ง่วงนอน..."

"...บางที่ทำการบ้านไม่ทันเสร็จก็กลับไปแล้ว ต้องตื่นมาทำตอนเช้า..." จากการประเมินพฤติกรรมของเขาก็พบว่า "...พอกินข้าวเสร็จก็ไปดูเขาเล่นหมากรุก คนข้างบ้านนะ สนุกดีนะ พอข้าวจบเขาก็เลิกเล่นถึงมาทำการบ้าน..." ผู้นำกลุ่มและเพื่อนสมาชิกได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ "...นายเริ่มทำการบ้านดึกขนาดนั้นก็ง่วงแยะเลย..." "...ลองลดเวลาที่ไปดูเขาเล่นหมากรุกบ้างซิ..." กิดาก็ได้ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง และได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มในการวางแผนการใช้เวลาและทำตารางประจำวัน "...ผมจะดูเขาเล่นแต่พอข้าวมาผมก็จะเลิกดูแล้วไปทำการบ้าน..." ซึ่งจากการรายงานของเขาทุกครั้ง ที่ประชุมกลุ่มเขาสามารถทำงานได้ตามตารางที่กำหนดทุกวัน และในสัปดาห์ที่ 7 ของการประชุมกลุ่มเขาได้เพิ่มเวลาในการอ่านหนังสือจากวันละชั่วโมง เป็นวันละสองชั่วโมง เมื่อพิจารณาคะแนนในตารางที่ 1 ปรากฏว่ากิดา (คนที่ 8) ได้คะแนน การตอบแบบสำรวจนิสัย และทัศนคติในการเรียนเพิ่มขึ้นถึง 53 คะแนน และกรณีของ คธาศึก ที่แสดงความไม่สนใจต่อการเรียน "...ไม่เคยอ่านหนังสือเลย..." "...การบ้านก็ไม่เคยทำ..ลอกเขา..."

"...นอน..2 ทุ่ม ก็นอนแล้ว ตื่น 7 โมง..." แต่ในช่วงที่ผู้นำกลุ่มให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายของตนเอง เขาได้กำหนดว่า "...เทอมนี้จะสอบวิชาภาษาอังกฤษและธุรกิจให้ผ่าน..." ผู้นำกลุ่มจึงช่วยเขาให้พิจารณาความเป็นจริง "...ที่ทำอยู่นี้จะช่วยทำให้คธาศึกสอบผ่านได้หรือ?..." และจากการช่วยเหลือของกลุ่มเขาได้วางแผนการเรียน โดยกำหนดเวลาการทำบ้าน จัดตารางคู่มือสำหรับวิชาธุรกิจ ปรากฏว่าในสัปดาห์แรกเขาไม่สามารถทำตามแผนโดยอ้างว่า "...เหนื่อย..แข่งบอลเกือบทุกวันเลย..." ผู้นำกลุ่มไม่สนใจต่อข้อแก้ตัวเหล่านั้น ไม่วิจารณ์หรือลงโทษแต่ช่วยเขาหาวิธีการใหม่ "...เราคงต้องมาช่วยกันดูซิว่าจะทำอย่างไร เพราะคธาศึกคงต้องแข่งบอลอีกหลายครั้งง้าวม..." เพื่อนสมาชิกก็ได้ให้กำลังใจและข้อเสนอแนะ "...แรก ๆ มันก็ง่วงนะ แต่ทำบ่อย ๆ ก็ชิน..."

"...ถ้าเหนื่อยก็นอนก่อนซิ กลับไปก็นอน แล้วค่อยตื่นมาอาบน้ำทำการบ้าน..." การที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกคนอื่นไม่ล้อเลียน

ความตั้งใจและ เชื่อถือว่าเขาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้เขามีกำลังใจทำตามแผนการจนสำเร็จ "...ผมจะพยายามทำให้ได้..." ซึ่งตรงกับที่ทซซิง (Tussing 1963 : 3) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในการปรับปรุงนิสัยในการเรียน นักเรียนจะต้องไม่ล้มเลิกความตั้งใจจนกว่าจะสามารถสร้างนิสัยใหม่ได้สำเร็จ และคณาธิการก็สามารถสร้างนิสัยในการจัดตารางการทำการบ้านและอ่านหนังสือทุกวันอย่างสม่ำเสมอและแสดงความตั้งใจที่จะทำต่อไปหลังจากยุติกลุ่ม

สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวกับนิสัยในการเรียนด้านวิธีการทำงานนั้น เป็นผลจากการที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและอภิปรายถึงปัญหาเกี่ยวกับวิธีการอ่านหนังสือ การท่องหนังสือ การเตรียมตัวสอบ และการค้นคว้าเพื่อทำรายงาน ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาเหล่านี้ได้ทราบวิธีการของสมาชิกคนอื่นๆ ข้อเสนอแนะมาจากผู้นำกลุ่มและสามารถประเมินวิธีการทำงานของตนเองและหาวิธีการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการของเรนน์และลาเซน (Wrenn and Larsen, 1965 : 1) ที่ได้เสนอนักเรียนจะสามารถพัฒนาวิธีการเรียนของตนเองได้ก็โดยการวิเคราะห์วิธีการเรียนในปัจจุบันของตนเอง เสียก่อนและตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มและสมาชิกคนอื่นก็ได้ให้ความช่วยเหลือในการกำหนดวิธีการที่เฉพาะเจาะจงตามปัญหาของนักเรียนแต่ละคน และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำไปปฏิบัติตาม มีการรายงานให้กลุ่มทราบ ดังเช่นกรณีของ อภิชาติ ซึ่งใช้เวลาในการอ่านหนังสือมากถึงวันละ 6 ชั่วโมง แต่ไม่สามารถท่องจำหรือทำความเข้าใจกับบทเรียนนั้น ๆ ได้มากเท่าที่ควร กลุ่มก็ได้ช่วยเขาสำรวจวิธีการอ่านหนังสือของเขา "...ก็อ่านไปเรื่อย ๆ..." "...พอเบื่อวิชานี้ก็เปลี่ยนไปอ่านวิชาอื่นเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา..." ช่วยหาข้อมูลย้อนกลับและข้อคิดเห็นในการประเมินพฤติกรรมและหาวิธีการใหม่ "...อ่านมั่วไปมั่วมามันก็จำไม่ได้ซี..." "...แล้วแกขีดเส้นใต้ที่สำคัญไว้หรือ เปล่า..." "...จดโน้ตย่อด้วยซี..." "...ผมว่าเราน่าจะอ่านเป็นวิชาๆ ไปวันหนึ่งก็วิชานึง..." ช่วยเขาให้กำหนดแผนการที่สามารถปฏิบัติได้จริง "...ผมจะเริ่มด้วยการกำหนดวิชาที่จะอ่าน จำนวนหน้าหรือจำนวนบทที่จะอ่านในแต่ละวัน ขีดเส้นใต้หัวข้อที่สำคัญ ๆ พอจบข้อหนึ่งก็ทำโน้ตย่อไว้..." ซึ่งในการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนของอภิชาติปรากฏว่า "...อาทิตย์นี้ผมอ่านหนังสือได้มากขึ้น..." "...มันไม่ได้น่าเบื่ออย่างเมื่อก่อน..." และตัวอย่างของ อิพรหม ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย "...หาอะไรไม่เคยเจอ..." "...เทอมนี้ทั้งเทอมยังไม่ได้เข้าห้องสมุดเลย..." ซึ่งเป็นเหตุให้เขาไม่สามารถทำรายงานได้ดีเท่าที่ควรต้องขอข้อมูลจากเพื่อนคนอื่น ๆ และถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มเสนอให้ อิพรหมพิจารณาผลที่ตามมาของการไม่รู้จักรค้นคว้าด้วยตนเองและให้สมาชิกคนอื่นช่วยแนะนำ

การใช้ห้องสมุด มีสมาชิกที่อาสาพาเขาไปห้องสมุดของโรงเรียนและหอสมุดแห่งชาติเพื่อสอนการค้นหาหนังสือ ในการประชุมกลุ่มครั้งต่อมาเขาได้เล่าถึงการไปห้องสมุดและกำหนดแผนการปรับปรุงการเรียนของเขาว่า "....ผมจะเข้าห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง...."

การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเรียน ผู้วิจัยพบว่าจากช่วงแรกของการเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง นักเรียนมักจะกล่าวถึงปัญหาการเรียนของตนเองว่ามีสาเหตุมาจากครูผู้สอนและระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน "....ถ้าอาจารย์คนนี้ยังสอนภาษาอังกฤษอยู่ ผมคงไม่มีวันเรียนรู้เรื่องแม่ ๆ...." "....สอนก็ไม่รู้เรื่อง ถามก็ถูกค่าอีกว่าไม่ตั้งใจเรียน...." "....อาจารย์แต่ละคนก็เอาแต่สั่งรายงานให้ทำกิจกรรมโน้นกิจกรรมนี้ จนทำไม่ทันแล้ว...." ซึ่งกลาสเซอร์ (Glasser, 1965 : 6) อธิบายว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง มักจะปฏิเสธความเป็นจริงกฎเกณฑ์ของสังคมและกล่าวโทษผู้อื่นว่าเป็นสาเหตุของความล้มเหลวของตน ซึ่งการที่จะช่วยนักเรียนให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเรียน จะต้องช่วยเขาให้ได้ประเมินและปรับปรุงการรับรู้และโลกภายในของตนเองโดยการเผชิญกับความเป็นจริง จากการประเมินพฤติกรรมที่เขาทำอยู่และผลที่ตามมาและยอมรับความรับผิดชอบต่อชีวิตและการเรียนของตนเอง และปรากฏว่าหลังการเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงประมาณ 4 สัปดาห์ ซึ่งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนการปรับปรุงการใช้เวลาและวิธีการเรียนที่พวกเขา กำหนดขึ้น นักเรียนก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงถึงทัศนคติที่ดีขึ้น ลดการวิพากษ์วิจารณ์ครูและโรงเรียนโดยให้ความสนใจกับสิ่งที่พวกเขาทำได้และพยายามช่วยเหลือกันมากขึ้น ซึ่งกลาสเซอร์และซุนิน (Glasser and Zunin, 1979 : 299) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลว่า ความรู้สึกและพฤติกรรมเป็นเรื่องที่สัมพันธ์และเสริมแรงซึ่งกันและกันเมื่อบุคคลรู้สึกพอใจเขาก็จะกระทำได้ดีขึ้นเมื่อเขากระทำได้ดีมากขึ้นเขาก็พอใจมากขึ้นด้วย การที่นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนใหม่และได้รับการยอมรับ ได้รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง เขาก็พบว่าเขาสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอให้ครูผู้สอนหรือระบบการเรียนเปลี่ยนไปตามที่เขาคาดหวัง ช่องว่างหรือความแตกต่างของการรับรู้ที่มีต่อตนเองและผู้อื่นก็จะลดลง ทัศนคติที่เขามีต่อครูผู้สอนและการเรียนก็เปลี่ยนไปจากเดิม "....เมื่อก่อนผมเกลียดภาษาอังกฤษเพราะ เกลียดคนสอน แต่ตอนนี้ผมไม่เกลียดแล้วผมจะต้องสอบให้ผ่านให้ได้...." "....เดี๋ยวนี้อาจารย์....แกไม่ตำหนิอีกแล้ว เพราะผมไม่ได้แหย่เพื่อนตอนแกลสอน...." ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดในการ

เปลี่ยนแปลงทัศนคติของเฟสติงเจอร์ (Festinger, 1957 อ้างใน Zimbardo, Ebbeson, Maslach, 1983 : 66-72) ที่พบว่า บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่ขัดแย้งไปสู่ความรู้สึกที่พอใจได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเองและสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มการศึกษาได้พัฒนาการยอมรับคุณค่าของการศึกษา เห็นความสำคัญของการเรียน สามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และสามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนเองต้องการ จากช่วงแรกของการเข้าร่วมกลุ่มการศึกษานักเรียนมักจะพูดถึงการศึกษาของตนเองในลักษณะที่เบื่อบ่ายต่อต้าน "ไม่เห็นความสำคัญ"...เรียนไปก็อย่างนั้นแหละ...น่าเบื่อ..." "...ถ้าไม่กลัวพ่ออัด...ก็ไม่มาหรอก..." ไม่มีเป้าหมายของการศึกษาที่ชัดเจน "...แม่แกล้งเรียน ก็เรียนไป..." "...ไม่มีปัญหา...ไม่รู้จะไปเรียนอะไรต่อ..." ผู้นำกลุ่มให้นักเรียนพิจารณาว่าการที่พวกเขาที่มีทัศนคติต่อการศึกษาในลักษณะดังกล่าว ทำให้เขามีทำที่อย่างไรต่อการศึกษาของตนเอง นักเรียนได้พิจารณาตนเองและพบว่า "...ก็ขี้เกียจ..." "...ไม่อยากมาเรียน..." "...ไม่ตั้งใจเรียน..." ผู้นำกลุ่มจึงได้สอนพวกเขาเกี่ยวกับระบบควบคุมที่พวกเขาใช้ควบคุม การรับรู้ที่มีต่อการเรียนซึ่งไม่เป็นไปตามความคาดหวังของเขาและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเรียนของพวกเขา การที่เขามีนิสัยเรียนที่ไม่ดีก็เป็นเพราะ เขามีทัศนคติในการเรียนที่ไม่ดี และผลของนิสัยเรียนที่ไม่ดีก็ทำให้เขาไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและเพิ่มทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น มีสมาชิกคนหนึ่งเสนอให้กลุ่มพิจารณาคุณค่าของการศึกษา "...ถ้าเราคิดกันว่า เรียนเนี่ยมันมีประโยชน์อะไรกับเราบ้าง ดีไหมพี่..." และกลุ่มก็ได้ช่วยกันอภิปราย "...ถ้าเราเรียนจบก็มีโอกาสได้งานทำ ไม่ต้องเป็นกรรมกร..." "...ไม่เง..." "...ทำห้พ่อแม่ดีใจ..." "...มีอนาคต..." ฯลฯ ซึ่งกลาสเซอร์ (Glasser, 1981 : 267) ได้ให้ความสำคัญกับปรับปรุงการรับรู้ของบุคคลโดยเสนอว่า การนำหลักการและวิธีการของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพิจารณาความเป็นจริงไปใช้นั้น ไม่ใช่เป็นเพียงการสอนพฤติกรรมใหม่ให้กับบุคคลเท่านั้น แต่เป็นการช่วยเขาให้ได้ประเมินและปรับปรุงการรับรู้และโลกภายในของตนเองด้วย ผู้นำกลุ่มจึงได้ให้นักเรียนพิจารณาว่าพวกเขาจะเลือกแสดงพฤติกรรมและมีการรับรู้ที่เป็นอยู่หรือไม่นักเรียนก็ได้ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง "...ผมคิดว่า ผมอยากจะทำอะไรที่ดีกว่าเดิม..." และ เมื่อนักเรียนได้ประสบการณ์จากความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิสัยเรียนเขาก็ได้พัฒนาการรับรู้และมีทัศนคติใหม่ต่อคุณค่าของการศึกษา จากกรณีของคธาซึ่งไม่เห็นความสำคัญของการเรียนก็ได้เปลี่ยนแปลง

ทัศนคติ "...ผมเห็นแล้วว่ามันมีประโยชน์ และช่วยทำให้ผมดีขึ้นได้..." และกิดาซึ่งมองไม่เห็นเป้าหมายของการเรียนก็ได้พบว่า"...นอกจากทำให้แม่ภูมิใจแล้ว มันยังช่วยทำให้ผมมีอนาคตด้วย..." นอกจากนี้นักเรียนก็ยังสามารถกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาให้มีความเป็นไปได้และตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริงเกี่ยวกับข้อจำกัดของตนเอง และลดช่องว่างของการรับรู้ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เขาคาดหวังกับความเป็นจริง ดังเช่น การวางเป้าหมายของนริศ"...ผมอยากเรียนต่อสายสามัญ แต่พอคิดถึงเกรด คิดถึงอะไร ๆ แล้ว ผมคิดว่าผมคงจะเรียนต่อสายอาชีพมากกว่า..." และลิขิต "...ผมขอลดเป้าหมายของเทอมนี้ เหลือแค่สอบผ่านวิชาธุรกิจวิชาเดียว..." ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเรียนที่ปรากฏนกระแสของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงนี้สอดคล้องกับแนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการสร้างสภาพการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลของเลวิน(Kurt Lewin, 1947 อ้างใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520 : 79) ซึ่งได้ทำการวิจัยและพบว่าการประชุมกลุ่มซึ่งสมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปรายมีผลต่อองค์ประกอบของทัศนคติทั้งทางด้านพุทธิปัญญา(Cognitive component) และองค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Behavioural component) ด้วย

เมื่อพิจารณาจากกระแสกลุ่ม ผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาตามหลักการ 8 ประการของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง จากช่วงแรกซึ่งนักเรียนรู้สึกแบ่งแยกห่างเหินซึ่งกันและกัน ไม่ให้ความสนใจกับเพื่อนต่างห้อง และไม่ตั้งใจฟังผู้นำกลุ่ม เมื่อผู้นำกลุ่มได้สร้างสัมพันธภาพด้วยการใช้ท่าทีที่เป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่สนุกสนานด้วยการใช้กิจกรรมและการพูดคุยย้อนกลับกับนักเรียน ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยนักเรียนให้เปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่มให้นักเรียนเห็นความสำคัญของผู้อื่นและสิ่งที่เขาสามารถทำได้เช่น "...เออะสมพรจำเพื่อนได้เจ็ดคนแล้วดีมากอะ อีก 2 คน ใจคร จะช่วยสมพรอะ..." การที่นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทั้งกับกลุ่มและด้วยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้นำกลุ่มเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระแสกลุ่มไปสู่หลักการข้อที่ 2-8 สอดคล้องกับที่กลาสเซอร์และซุนิน (Glasser and Zunin, 1979 : 73-74) ได้อธิบายถึงสัมพันธภาพอย่าง เป็นส่วนตัวว่าเป็นการที่นักจิตวิทยาการปรึกษาได้แสดงออกถึงความเชื่อที่มีต่อบุคคลว่าเขาสามารถกระทำสิ่งที่ทำให้เขามีความสุขและมีชีวิตที่ดีขึ้น โดยดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบด้วยท่าทีที่ดีกว่าเดิมและด้วยความรู้สึกชื่นชมต่อตนเอง ทำให้เขาเห็นคุณค่าของตนเองในด้านที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ซึ่งช่วยทำให้เขาเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของคนอื่นในทำนองเดียวกัน

จากการสังเกตกระแสกลุ่มก็พบว่าหลักการทั้ง 8 ประการนั้นไม่ได้ปรากฏในกระแสกลุ่มตามลำดับเสมอไป โดยเฉพาะหลักการข้อที่ 2-8 อาจจะมีเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันได้ในการประเมินพฤติกรรมของเขา ผู้นำกลุ่มได้เป็นตัวแทนในการใช้ท่าทีที่ไม่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์หรือลงโทษและไม่สนใจข้อแก้ตัว แต่ช่วยเขาประเมินพฤติกรรม "...ศุขสรุไม่ได้ทำการบ้านจะเพราะอะไรก็แล้วแต่แค่แต่ที่อยากให้เราช่วยกันดูซิว่าศุขสรุควรจะทำอย่างไรต่อไป..." ซึ่งในหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพิจารณาความเป็นจริงถือว่าการแก้ตัวและการลงโทษเป็นการย้ำให้นักเรียนเห็นความล้มเหลวของตนเอง และปิดความรับผิดชอบที่สถานการณ์หรือบุคคลอื่น ทำให้เขาไม่รับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง (Glasser and Zunin 1979 : 303 ; Glasser, 1981 : 276-277) และเมื่อนักเรียนไม่สามารถทำตามแผนการของตนเอง ผู้นำก็จะย้อนกลับมาที่หลักการข้อที่ 3 อีกครั้ง โดยช่วยเขาให้ประเมินพฤติกรรมนั้นใหม่ โดยไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่จะช่วยเหลือเขา จนกระทั่งเขาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการยอมรับที่เขาได้รับจากผู้นำกลุ่มและเพื่อน ๆ มีความหวังและกำลังใจที่จะปรับปรุง "...ถ้าที่ว่าผมทำได้...ผมจะพยายาม..."

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้นอาจสรุปได้ว่า การที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้ผ่านประสบการณ์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวคิดแบบพิจารณาความเป็นจริง ซึ่งมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้ปรับปรุงการรับรู้ที่มีต่อตนเอง ครู และการศึกษาสามารถเผชิญกับความเป็นจริง และรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยท่าทีที่เหมาะสม สามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นไปได้ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อจำกัดและความสามารถของตนเองทำให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิม